

Klokkenluidersregeling

Intro

Woord en Daad werkt vanuit Bijbels perspectief aan duurzame verandering voor mensen in armoede. We verbinden mensen, organisaties, bedrijven en lokale partners uit alle sectoren om zo samen hoop en nieuwe kansen te scheppen en te werken aan een menswaardig bestaan voor iedereen. Daarbij handelen we vanuit onze christelijke kernwaarden, zoals *mede-verantwoordelijkheid dragen en medeschepsel zijn*. We willen op een gelijkwaardige en zorgvuldige manier met elkaar en onze middelen omgaan. In dat kader is een integriteitsbeleid opgesteld waar deze regeling onderdeel van is.

Integriteitsbeleid en de klokkenluidersregeling

Het integriteitsbeleid richt zich op het *voorkomen* van niet-integer handelen en het *borgen* van integer handelen. Niet iedere vorm van niet-integer handelen kan worden uitgesloten. Woord en Daad streeft naar een veilig en open klimaat waarbinnen betrokkenen niet-integer gedrag aan de orde *kunnen* en *durven* stellen.

Voordat betrokkenen gebruikmaken van deze regeling is het wenselijk dat klachten of issues aan de orde worden gesteld via de vertrouwenspersoon of via de Raad van Bestuur (via de interne klachtenregeling). Ook via de OR kunnen zaken aan de orde worden gesteld. Door dit vroegtijdig te doen, kunnen dreigende misstanden tijdig worden aangepakt en opgelost. Er kunnen echter situaties ontstaan waarbij iemand zich genoodzaakt ziet om als klokkenluider een misstand te melden. Deze regeling beschrijft hoe de klokkenluider een misstand kan melden als interne procedures daar onvoldoende ruimte voor bieden. Het gaat hierbij om vermoedens van werkgerelateerde misstanden die grote maatschappelijke gevolgen hebben en die onder verantwoordelijkheid van Woord en Daad plaatshebben.

Wanneer is er sprake van een werkgerelateerde misstand?

Er is sprake van werkgerelateerde misstanden als het gaat om gevaarlijke, immorele of illegale praktijken die onder verantwoordelijkheid van Woord en Daad plaatshebben en die grote maatschappelijke gevolgen kunnen hebben. Het betreft zaken die het niveau van één of enkele persoonlijke gevallen overstijgen. De wet geeft aan dat het gaat om:

- (Dreigende) schending van een wettelijke voorschrift, waaronder een (dreigend) strafbaar feit;
- (Dreigend) gevaar voor de volksgezondheid;
- (Dreigend) gevaar voor de veiligheid van personen;
- (Dreigend) gevaar voor de aantasting van het milieu;
- (Dreigend) gevaar voor het goed functioneren van de organisatie als gevolg van een onbehoorlijke wijze van handelen of nalaten;
- (Dreigende) schending van andere regels dan een wettelijk voorschrift;
- (Dreigende) verspilling van overheidsmiddelen;
- (Dreiging van) het bewust achterhouden, vernietigen of manipuleren van informatie over genoemde zaken.

Het betreft hier algemene formuleringen die in de context van Woord en Daad moeten worden toegepast om te beoordelen of er daadwerkelijk sprake is van (een vermoeden van) een ernstig misstand.

Wie kan een melding doen?

Iedereen die in het kader van zijn werk in aanraking komt (of: is gekomen) met een vermoeden van een misstand binnen Woord en Daad kan op grond van deze regeling een melding doen. Het gaat onder andere om: medewerkers, vrijwilligers, stagiaires, opdrachtnemers, leveranciers, etc.

Deze regeling biedt rechtsbescherming en vertrouwelijkheid aan de klokkenluider die meent dat zijn positie in de organisatie op het spel staat indien bekend wordt dat hij degene is die een ernstige misstand heeft aangekaart. Een klokkenluider overtreedt bewust de norm (van loyaliteit, geheimhouding en solidariteit) om een hogere norm (de noodzaak tot het tegengaan van een ernstige misstand) te dienen.

Wanneer kan een melding gedaan?

In het algemeen geldt dat, voordat een melding wordt gedaan op basis van de klokkenluidersregeling, eerst gebruik wordt gemaakt van bestaande (klachten)procedures zodat de organisatie in staat wordt gesteld zelf orde op zaken te stellen. Alleen als dit in redelijkheid niet van de melder verwacht kan worden, kan direct een melding gemaakt worden op basis van deze regeling. De melder moet daarbij in voldoende mate kunnen aangeven waarop zijn vermoeden van een misstand gebaseerd is. Er moet sprake zijn van een *redelijk vermoeden* dat door de melder kan worden onderbouwd op basis van feiten: een persoon of organisatie kan niet zomaar beschuldigd worden.

Als een betrokkene zich genoodzaakt voelt om een vermoeden van een misstand als klokkenluider aan de orde te stellen, gaat Woord en Daad er vanuit dat hij dit doet in het belang van de organisatie én het bredere maatschappelijke belang. De melding zal bijdragen aan het verbeteren van de organisatie én het corrigeren van de misstand waarbij de schade voor melder én organisatie zoveel mogelijk beperkt wordt.

Bij wie kan gemeld worden?

Binnen Woord en Daad kan een melding bij de volgende personen gedaan worden:

1. Raad van Bestuur (als leidinggevende / hogere leidinggevende);
 2. Vertrouwenspersoon (die specifiek belast is met integriteitszaken);
 3. Integriteitsexpert (die eerste aanspreekpunt is voor zaken op het gebied van integriteit).
- De klokkenluider kan ervoor kiezen om 'vertrouwelijk te melden'. Dat betekent dat hij met de vertrouwenspersoon kan afspreken dat zijn identiteit afgeschermd wordt.
 - Wanneer de klokkenluider anoniem wil melden, kan hij een e-mail sturen naar speakup@woordendaad.nl. Anonieme meldingen worden wel in behandeling genomen, maar kunnen lastig worden onderzocht. Er is geen hoor- en wederhoor mogelijk, er kan geen terugkoppeling naar de melder worden gedaan en ook is bescherming tegen benadeling van de klokkenluider niet mogelijk.
 - Ongeacht bij wie de melding wordt gedaan, geldt dat de melding zo snel mogelijk terecht komt bij de Raad van Bestuur die een besluit neemt over het al dan niet nader onderzoeken van de melding. Wanneer de Raad van Bestuur zelf een rol speelt in het vermoeden van een misstand, wordt de melding doorgezet naar de voorzitter van de Raad van Toezicht die een besluit neemt over het al dan niet nader onderzoeken van de melding.

Rechten klokkenluider bij melding

Wanneer de klokkenluider besluit een melding te doen, is dat een grote stap. Voor klokkenluiders geldt daarom bij zowel interne als externe meldingen, het volgende:

- Woord en Daad gaat vertrouwelijk om met de melding en de identiteit van de klokkenluider;
- De klokkenluider kan intern (bijv. bij de vertrouwenspersoon integriteit) of extern (bijv. bij een adviseur van Huis voor Klokkenluiders) informatie, advies en ondersteuning inwinnen. De adviseur kan de klokkenluider onder andere adviseren over de te ondernemen stappen en kan beoordelen of er sprake is van een vermoeden van een misstand.
- Wanneer de klokkenluider de melding op de juiste wijze doet, heeft hij recht op bescherming tegen benadeling (bijv. overplaatsing of demotie). De klokkenluider wordt niet anders behandeld dan wanneer hij de melding niet had gedaan.

- Als de melding betrekking heeft op het handelen van een medewerker van Woord en Daad geldt voor deze medewerker ook het recht op bescherming tegen benadeling lopende het onderzoek.
- Als de klokkenluider of de persoon op wie de melding betrekking heeft zich benadeelt voelt, kan hij dit intern melden. Ook is het mogelijk een bejegeningsonderzoek (extern) aan te vragen.

Procedure bij intern melden door klokkenluider

1. De klokkenluider doet een mondelinge of schriftelijke melding bij één van de genoemde personen.
2. Binnen 24 uur ontvangt de klokkenluider een ontvangstbevestiging van de melding. Hierin wordt aangegeven welke vervolgstappen de klokkenluider vanuit Woord en Daad kan verwachten.
3. Als de melding mondeling is gedaan, zorgt de ontvanger van de melding ervoor dat deze schriftelijk wordt vastgelegd. De ontvanger verifieert bij de klokkenluider of de melding op de juiste wijze schriftelijk is vastgelegd. Desgewenst kan de klokkenluider de formulering van de melding bijstellen.
4. Daarna wordt de melding door de klokkenluider en ontvanger van de melding voorzien van een handtekening en de datum van ondertekening.
5. Als de melding wordt gedaan bij iemand anders dan de Raad van Bestuur, informeert de ontvanger van de melding onverwijld de Raad van Bestuur over de ontvangen melding. De ontvanger en de klokkenluider bepalen in overleg of de identiteit van de klokkenluider daarbij geheim zal blijven.
6. Wanneer de Raad van Bestuur zelf een rol speelt in het vermoeden van een misstand, wordt de melding doorgezet naar de voorzitter van de Raad van Toezicht die een besluit neemt over het al dan niet nader onderzoeken van de melding.
7. Nadat de melding bekend is geworden bij de Raad van Bestuur neemt zij binnen 48 uur een besluit over het al dan niet nader onderzoeken van de melding. Voor zorgvuldige besluitvorming over het al dan niet nader onderzoeken van de melding kan de Raad van Bestuur specifieke (externe) expertise van derden inschakelen. Daarbij geldt dat er geen informatie wordt verschaft aan derden zonder vooraf toestemming te hebben gekregen van de klokkenluider. Bij het verstrekken van informatie zal de identiteit van de klokkenluider niet worden genoemd en zal de informatie zo verstrekt worden dat de anonimiteit zo veel mogelijk gewaarborgd blijft.
8. Als de Raad van Bestuur besluit de melding nader te onderzoeken, wordt de klokkenluider hierover geïnformeerd. Daarbij wordt aangegeven binnen welke termijn het onderzoek zal worden afgerond. Woord en Daad streeft naar een afronding van het onderzoek binnen 2-4 weken. Wanneer de gestelde termijn niet wordt gehaald, zal de klokkenluider hierover worden geïnformeerd. De gestelde termijn kan eenmalig verlengd worden met 2 weken. Wanneer de situatie daarom vraagt, kunnen evt. noodmaatregelen door de Raad van Bestuur worden genomen.
9. Als de melding nader onderzocht wordt, zal hoor- en wederhoor worden toegepast.
10. Afhankelijk van de aard en het onderwerp van de melding kan de Raad van Bestuur externen/derden betrekken bij het onderzoeken van de melding, onder wie een juridisch adviseur of een specialist op specifieke thema's.
11. Na afronding van het onderzoek informeert de Raad van Bestuur schriftelijk de klokkenluider, de ontvanger van de melding en evt. de persoon op wie de melding betrekking heeft over de uitkomst van het onderzoek. Afhankelijk van de resultaten/conclusies worden zij eveneens geïnformeerd over de vervolgstappen en -acties waartoe door de Raad van Bestuur is besloten.
12. Wanneer de klokkenluider van mening is dat er voldoende en adequaat is gehandeld wordt, de in de melding beschreven zaak als opgelost gezien. De Raad van Bestuur informeert de klokkenluider schriftelijk over de afhandeling van de melding waarbij de klokkenluider gevraagd wordt om de Raad van Bestuur te informeren of hij van mening is dat de melding voldoende en adequaat is afgehandeld.

13. Als de melder van mening is dat de melding niet of onvoldoende is opgepakt en/of er onvoldoende wordt gehandeld op basis van de conclusies van het onderzoek, dan kan de klokkenluider besluiten om extern een melding te maken.

Wanneer kan er extern gemeld worden?

Uitgangspunt is dat de klokkenluider bij het vermoeden van een misstand altijd eerst intern een melding doet om Woord en Daad de gelegenheid te geven de vermoede misstand zelf op te lossen. Pas *daarna* kan een externe melding worden gedaan. In enkele gevallen kan direct extern gemeld worden:

- Indien de hoogst verantwoordelijke in de organisatie betrokken is bij de misstand;
- Indien van de klokkenluider redelijkerwijs niet kan worden verwacht dat hij eerst intern een melding doet, omdat;
 - o Acut gevaar dreigt, waarbij een zwaarwegend en spoedeisend maatschappelijk belang onmiddellijke externe melding noodzakelijk maakt;
 - o Zich een situatie voordoet waarin betrokkenen in redelijkheid kan vrezen voor tegenmaatregelen als gevolg van een interne melding;
 - o Er sprake is van duidelijke dreiging van verduistering of vernietiging van bewijsmateriaal;
 - o De klokkenluider een wettelijke plicht of bevoegdheid heeft om direct extern te melden.
- Daarnaast kan de klokkenluider extern melden als hij na het zorgvuldig doorlopen van de procedure bij een interne melding van mening is dat de misstand niet of onvoldoende is opgelost.

Procedure bij extern melden door klokkenluider

1. De melder doet extern een melding bij een externe instantie waaronder bijvoorbeeld:
 - a. Een instantie die is belast met de opsporing van strafbare feiten;
 - b. Een instantie die is belast met het toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften;
 - c. Een instantie die daartoe bevoegd is en waar het vermoeden van een misstand kan worden gemeld;
 - d. Het Huis voor Klokkenluiders voor zover de klokkenluider werkzaam is bij Woord en Daad.
2. Wanneer het maatschappelijk belang dusdanig zwaar weegt kan de klokkenluider de externe melding ook doen bij een derde die in staat is de vermoede misstand te kunnen (laten) opheffen.
3. Bij het extern melden houdt de klokkenluider enerzijds rekening met de effectiviteit waarmee deze externe partij kan ingrijpen en anderzijds met het belang van de organisatie om de schade bij een externe melding zoveel als mogelijk te beperken. Dat brengt met zich mee dat de klokkenluider bij een externe melding zorgvuldigheid en vertrouwelijkheid in acht neemt.
4. Naarmate de verwachte schade voor Woord en Daad als gevolg van de externe melding groter is, dient het vermoeden van een ernstig misstand ook sterker te zijn.

Publicatie, rapportage en evaluatie

De klokkenluidersregeling is vastgesteld in overleg met de Ondernemingsraad (OR) en wordt jaarlijks met de leden daarvan geëvalueerd. De regeling is onderdeel van het Handboek Organisatie van Woord en Daad en daarmee voor alle betrokkenen te raadplegen.

Overige bepalingen

- Deze regeling is vastgesteld door de Raad van Bestuur op 15 maart 2019 en treedt in werking op 1 april 2019.
- Instemming van de Ondernemingsraad op deze regeling is verkregen op 14 maart 2019.
- In die gevallen waarin de regeling niet voorziet, beslist de Raad van Bestuur van Woord en Daad.